

NOVA HRVATSKA POEZIJA: MILJENKO STOJIC

A PROMIČU KUĆE, LJUDI, POLJA...

ČASKANJE SA SAMIM SOBOM

Mijenjam prošlo izdanje časopisa, tamo na polici s knjigama. Treba ustupiti mjesto novome, iako ne znam je li bolje od bivšega i ne da mi se uopće istraživati.

Staro je prošlo, novo došlo, i to je to.

Otvaram Sveto pismo na nekoj stranici, čitam riječi koje čuh još u djetinjstvu. Jesu li i one za kut?

Rukom mrsim kosu, gledam omiljenu sliku mora, davno je već spremih kamo treba. I ona bi spadala u prohujale stvari.

Nisam nešto danas za umovanje, pa s časopisom neka bude što hoće.

Otići ću još oprati ruke, jer je časopis možda sa sobom donio virus, onaj o kome svakodnevno trube, putovao je dugim poštanskim putovima. Je li moguće to s virusom? E, to vam ne znam reći.

Ma oprat ću ruke zbog prašine, zbogom oni i njihovi virusi.

Čekaju me prijatelji, odosmo na kavu.

IDEALI

Bacam kamenčiće s visoke obale, dok Neretva zelena šumno teče. Odavde su nekada bacali ljude, prebjene, u dubokoj, crnoj noći. Nismo ih i nećemo ih zaboraviti.

Danas je, kažu, drugo doba.

„Tko nam je razbio ideale“, pita me prijatelj pred svetu misu. Slizežem nemušto ramenima. Proлаze vozila, ljudi, a i vrijeme. Mi smo tu, još nikamo otišli nišmo.

Zbor pjeva onu: „Krist na žalu...“

Upirem pogled u nebo, svoju dubinu. Zajednica smo koja vjeruje i bori se. I moj je prijatelj dio svega toga. Ali pitanje ostaje lebdjeti u zraku, jer mrvni nas ovaj osjećaj naše nemoći.

Bože, pogledaj u naše ruke, stopli ih!

ONAKO U PROLAZU

Sprovodna povorka okreće prema groblju. U kutu neka djevojka s velikim psom.

Crna gusta dlaka pala mu po tijelu. Ona oskudno odjevena izlizanim jeansom.

Pas mirno promatra oslonjen na stražnje noge.

Ona nemirno cupka držeći ovlaš povodac.

Nije ih bilo kada smo se vraćali s pokopa. Noć se polagano spuštala preko okolnih brda.

Tomislavgrad,
31. kolovoza 2020.

KORABLJA

Plovio je Noa novom korabljom, danima sa svojim veselim društvom, a vode su bile divlje i prijeteće. Nije se nešto obazirao na njih, zanimalo ga je samo njegovo srce. Je li dobro razumio svoju zadaću?

Vratila se golubica s graničicom, maslina se propela iznad vode, vrijeme je, Noa, ukrajčiti korablju. Bacio je pogled prema nebesima, smijesho mu se blago Božje lice.

Vode su opet nadošle, prijatelju, samo ja nisam ti i slabije plovim, unatoč tomu što imam korablju, što me ljudi znaju čudno gledati. Učim od tebe spas tražiti gore, ovamo dolje zaista nema smisla. A i golubicu mislim odaslati, da nas maslina pošaklja po licu.

ULICAMA TOGA GRADA

Razlomljeno vrijeme, razlomljeni grad, i nadalje s ratnim ožiljcima na licu, s dušom koja u ritmu jeseni diše.

Pred Kosačom uobičajena večernja vreva, puno pasa i nešto djece oko spomenika palima, tu gdje je trebala ponosno stajati katedrala.

Na platane prilijepljene sveže osmrtnice, Austro-Ugarska je odlepršala još davno, kao da mi šapću okolne oronule zgrade.

Ne bih danas pošao nijednim mostom, zamišljam predturske crkve u okolini, u gradu Mostaru Neretvom kupanim.

Putuje on njome dolje prema jugu, pozdravljaju ga kršni Neretljani, svoji na svome. svim silama unatoč.

Mostar, 17. rujna 2020.

NE DAJ

Nakon prvoga plača, nakon prvoga jasnog pogleda, na vrh ti jezika sjeda riječ. Hrveš se s njom danima, onda je nenadano izbaciš, a oni su nasmijani i sretni.

U mucu konačno si ju rodio.

Godinama ju kasnije pitomiš, daješ ju i primaš istodobno, onda kažu da si odrastao, možeš sjesti u društvo s njima.

Ona te učinila čovjekom.

Stoga što god bilo, čuvaj riječ, ne daj da ti je bahato uzmu. Ako treba, umri zajedno s njom, bez nje si već mrtav iako hođaš.

Putnik si koji zna kamo ide.

Ima ih koji nasrću, znaš to dobro, neljudsko je ovo suvremeno vrijeme, zalupilo vrata Bogu i ceri se, dijete je obmanuto šarenilom.

Prepreke su da te učine jakim.

Dok se lavovski staneš boriti, neka bude pod domoljubnom zastavom, ona te rodila, ona neka te prekrrije, a njima ostavi urlik čopora u noći.

Sve ima svoj izvor i svir.

Ne daj da ti ubiju riječ, ne daj proljeća iz sebe.

STAZAMA VELIKIH

Bratu biskupu
Mili Bogoviću

U njihovim njedrma šumila je povijest. Tamo od Krbave, Bleiburga, Vukovara. Puk ih je primao radosna oka i ruku. Velike biskupe, generale, bojovnike. Oni su mu bili skroz u dnu srca. Zato kada su odlazili ne osta praznina. Iza njih osta naša vjera i sloboda. Tvrdre kao stijene Velebita i Huma. Bit će tako sve do pamtivijeka. Izlegli su se novi hrabri ptiči orlići. Iz gnijezda grijana njihovom blizinom.

SANJALI SMO

Malkici Dugeč

Držim tu knjigu u rukama. S posvetom. Riječi da me dragi Bog čuva dirnuće srce, a i suza samo što ne krenu put oka.

Nikada se vidjeli nismo. Možda i nećemo. Povezale nas riječi i naše knjige, prelazile su lagano granice svjetova.

Ti davno prijede zle granice. S mužem. Ja sam u njima rastao i duhom jačao, nisu znali da i ja sanjam zabranjene sne.

I onda se dogodi sloboda. Naša hrvatska. Stajali smo svatko na svojoj strani života, ali tako stameno zajedno u istom brodu.

Široki Brijeg,
28. kolovoza 2020.

PRED NJENIM LICEM

S krunicom u ruci, zagledana u daljinu, tvoja majka čeka na te.

Ako misliš da si tako sam, ona će ti pružiti oslonac, zgrijati te blagom blizinom.

Pamti da joj je suza teška, zasluži onu od ponosa i sreće, bježi od one sramote i jada.

Samo ona sanjat će za te, pitati se spavaš li lagano, jesi li brige ostavio za vratima.

Svoje korake prisloni njezinima, znat ćeš što je ovaj tu svijet, znat ćeš što je onaj tamo gore.

GUTLJAJ BLIZINE

Možda se ruši svijet oko mene, možda bih nekamo trebao bježati, možda je sve samo puki privid.

Spopadaju me ove misli, dok hladnoća caruje vani, a vijesti sukllaju iz medija.

Znam, treba mi gutljaj blizine, zgrijao bih ove svoje nevoljne dane, razumio što se to zbiva s nama.

Stupi u moj dom, Bože, po domaću, ne obaziri se na propuste i nered, sjedni pokraj prozora da priča poteće.

Sjećam se, nikoga nisi napuštao, čak ni onoga nesretnog Judu, do zadnjeg časa pružao si mu ruku.

Prolazit će tako vrijeme i suton stići, pružit ćemo si prijateljski ruke, putovanje u drugi dom započinje.

Povratak izgubljenim idealima

Miljenko Stojić suvremeni je hrvatski književnik, novinar, teolog i hercegovački franjevac. Autor je brojnih nagradivanih knjiga poezije, kratkih priča, ogleda. Pjesme Miljenka Stojića meditativne su, okrenute unutrašnjem, razgovoru sa samim sobom kojim pjesnik propituje vrijeme i prolaznost. Pjesnik se okreće i prošlosti, donosi sjećanja na ratove, stradanja, posebno su začudni prizori u kojima se isprepleću priroda i povijest te stradanja nevinih ljudi. U pjesmi *Ideali* nalazimo stihove: „dok Neretva zelena šumno teče. / Odavde su nekada bacali ljude.“ Pjesnik govori o izgubljenim idealima, i to ne samo vlastitim, već je riječ o generaciji koja nestaje: „Ali pitanje ostaje lebdjeti u zraku, / jer mrvni nas ovaj osjećaj naše nemoći.“ No zanimljivo je da Stojić uspjeva izbjeći patetiku, što se očituje u poetama u kojima se očekuje tuga, nemoć, ali se pjesma završava lepršavim stihom: „Čekaju me prijatelji, odosmo na kavu.“ (*Časkanja sa samim sobom*). Metafora starog časopisa koji treba odložiti odnosi se na odbacivanje svega suvišnog, prohujalog, otvaranje prostora novom. Stojić osjeća kao pjesnik da dolazi novo doba, nije slučajno da spominje i virus, pa „lemijsku stvarnost: „Otići ću još oprati ruke, / jer je časopis možda sa sobom donio virus!“ Stojić se okreće biblijskim metaforama kao u pjesmi *Korablja*, gdje je sve alegorijski krenuo u Bogu i njegovoj milosti, jer „spas treba ti. žiti gore.“ U pjesmi *Ulicama toga grada* su postavljaju se bezbrižne slike večeri u gradu, slike razlomljenog vremena, spomenika kao ostataka prošlosti, a zgrade nose znakove davnog austrougarskog vremena. No unatoč tome pjesma ne nosi u sebi patinu ni žal jer u Mostaru „Neretvom kupanim“ su kršni Neretljani „svoji na svome svim silama unatoč“. Stojić je posvetio pjesme, kako ističe, bratu biskupu Mili Bogoviću i pjesnikinja emigrantici Malkici Dugeč. U tim pjesmama reflektira se unutrašnje i vanjsko izgnanstvo, važnost snova i knjiga, sloboda domovine. U svijetu koji se urušava, koji je „zalupilo vrata Bogu“, čini se da upravo riječ ima smisao očuvanja, jezik ostaje: „na vrh ti jezika sjeda riječ“. Unatoč deziluziji, Stojić evokativno ostaje uz vjeru i poručuje čitatelju: „Ne daj da ti ubiju riječ.“ I to jest smisao pisanja poezije, da pokuša dohvatiti smisao u ovom svijetu lišenu božanskog, i jer jezik daje značenje stvarima, a poezija čuvanjem jezika čuva i slobodu naroda. Spominje Stojić i Krbavu, Bleiburg i Vukovar, kojega se ovih dana sjećam s pijetetom, a upravo ta sjećanja koja nose spomen na generale i bojovnike, na sve one koji su izvojevali slobodu domovine, daje nadu da će se ipak jednom snaga probuditi: „Uzlegli su se novi hrabri ptiči orlići. / Iz gnijezda grijana njihovom blizinom.“

DARIJA ŽILIĆ